

บทที่ ๕

ผลการคำนวณ
(Empirical results)

การคำนวณและตีความ (Estimation and Interpretation)

การคำนวณสมการระยะสั้นและแบบจำลอง ใช้ข้อมูลรายไตรมาส (Quarter)

ตั้งแต่ปี ๒๕๑๔ ถึง ๒๕๒๑ โดยแบ่งการคำนวณออกเป็น ๒ ชุด ชุดแรกใช้ข้อมูลไตรมาสที่ ๑ และ ๒ ชุดสองใช้ข้อมูลไตรมาสที่ ๓ และ ๔ สมการระยะสั้น คือ สมการ (๔), (๑๐), (๑๔), (๑๕), (๑๘), (๒๐), (๔) คำนวณโดยใช้วิธี Ordinary Least Square ผลการคำนวณได้เสนอไว้ในตาราง ๕.๑ ส่วนแบบจำลอง คือ สมการ (๑), (๒), (๓), (๕), คำนวณโดยใช้วิธี Two Stage Least Square ผลการคำนวณได้เสนอไว้ในตาราง ๕.๒ และ ๕.๓

เริ่มแรกจะวิเคราะห์เปรียบเทียบ ส.ป.ส. ของตัวแปรในสมการระยะสั้นที่คำนวณโดยใช้ข้อมูลไตรมาสที่ ๑ และ ๒ กับ ส.ป.ส. ของตัวแปรที่ได้จาก การใช้ข้อมูลไตรมาสที่ ๓ และ ๔

ตาราง ๑.๕ ผลการคำนวณ ส.ป.ส. ของสมการในระยะสั้น

ส.ป.ส.	ข้อมูล Q_1, Q_2	ข้อมูล Q_3, Q_4
Price level		
u	0.482	0.185
a_0	-1.001	-0.743
a_1	1.428	1.316
a_2	-0.278	-0.936
Government expenditures		
v	0.441	1.985
g_0	-1.329	-1.167
g_1	1.201	1.158
Government revenue		
n	1.081	1.188
b_0	-1.040	-0.097
b_1	1.049	1.003
Money supply		
k_0	1.065	0.842
k_1	0.614	0.780
k_2	-0.386	-0.478
k_3	1.058	1.119

จากตาราง ๕.๑ พิจารณา ส.ป.ส. ของสมการอุปสงค์การถือเงินแท้ ที่ปรารถนาจะพบว่าค่า ส.ป.ส. a_1 มีค่าใกล้เคียงกัน ส่วน ส.ป.ส. ของอัตราเงินเพื่อที่คาดคะเนในไตรมาสที่ ๓ และ ๔ มีค่าเท่ากับ ๐.๕๓๖ มากกว่าในไตรมาสที่ ๑ และ ๒ ซึ่งมีค่าเพียง ๐.๒๗๘ ทางด้านภาครัฐบาลในไตรมาสที่ ๓ และ ๔ ส.ป.ส. การปรับตัวของรายจ่ายมีค่าเท่ากับ ๑.๕๘๕ ส่วนการปรับตัวของรายรับมีค่าเพียง ๑.๑๘๘ การปรับตัวของรายจ่ายจึงมากกว่ารายรับอยู่ถึง ๐.๖ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ในช่วงไตรมาสที่ ๓ และ ๔ มีรายจ่ายบางรายการเพิ่งจะได้เบิกจ่าย ทำให้ยอดรายจ่ายมากกว่ายอดรายรับ ลักษณะเช่นนี้หากรายจ่ายเพิ่มขึ้น ๑ ส่วน จะทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้นถึง ๐.๗๐ (k_1) ส่วนรายรับหากเพิ่มขึ้น ๑ ส่วน จะทำให้ปริมาณเงินลดลงเพียง ๐.๕๗๘ (k_2) เท่านั้น

ส่วนในไตรมาสที่ ๑ และ ๒ ส.ป.ส. การปรับตัวของรายจ่ายน้อยกว่ารายรับ กล่าวคือ ส.ป.ส. การปรับตัวของรายจ่ายมีค่าเพียง ๐.๔๔๑ แต่รายรับมีค่าถึง ๑.๐๘๑ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะช่วงนี้รัฐบาลได้มีการจัดเก็บภาษีต่าง ๆ เช่น ภาษีเงินได้บุคคลและนิติบุคคลทำให้ยอดรายรับสูงกว่ารายจ่าย จึงทำให้ ส.ป.ส. ของรายจ่ายและรายรับที่ทำให้ปริมาณเงินเปลี่ยนแปลงมีความแตกต่างกัน น้อยกว่าในไตรมาสที่ ๓ และ ๔ กล่าวคือ ส.ป.ส. ของรายจ่ายมีค่าเท่ากับ ๐.๖๑๔ ส.ป.ส. ของรายรับมีค่า ๐.๓๘๖ ดังนั้นในไตรมาสที่ ๑ และ ๒ ภาครัฐบาลมีส่วนทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้นน้อยกว่าในไตรมาสที่ ๓ และ ๔ ส่วน ส.ป.ส. ของการเปลี่ยนแปลงเงินสำรอง และการเปลี่ยนแปลงสินเชื่อที่ธนาคารกลางให้ ธ.พ. ในไตรมาสที่ ๑ และ ๒ กับไตรมาสที่ ๓ และ ๔ มีค่าใกล้เคียงกัน

ดังนั้น จากผลการพิจารณา ส.ป.ส. ของสมการระยะสั้นพบว่า ถึงแม้บางไตรมาส รายจ่ายของรัฐบาลจะปรับตัวน้อยกว่ารายรับก็ตาม แต่ทุก ๆ ไตรมาส ภาครัฐบาลเป็น ปัจจัยที่ทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้นทั้งสิ้น โดยเฉพาะในไตรมาสที่ ๓ และ ๔ ภาครัฐบาลทำให้ปริมาณเงินเพิ่มมาก ซึ่งอาจจะส่งผลทำให้ระดับราคาสูงขึ้น การคาดคะเนเกี่ยวกับเงินเพื่อจะมีมาก ค่า ส.ป.ส. ของการคาดคะเนเงินเพื่อในไตรมาสนี้ จึงมีค่ามากกว่าในไตรมาสที่ ๑ และ ๒

ต่อไปจะวิเคราะห์แบบจำลองที่คำนวณได้ โดยจะวิเคราะห์แบบจำลองที่ละชุดแล้วจึงวิเคราะห์เปรียบเทียบแบบจำลองทั้งสองชุด ตาราง ๕.๒ เป็นแบบจำลองที่คำนวณโดยใช้ข้อมูลไตรมาสที่ ๑ และ ๒ ส่วนตาราง ๕.๓ ใช้ข้อมูลไตรมาสที่ ๓ และ ๔ คำนวณ วิธีการคำนวณ

วิธี Two Stage Least Square ค่าในวงเล็บเป็นค่าสถิติ T-test ส่วนค่าสถิติ R^2 , SEE Durbin Watson ได้แสดงในตารางทั้งสอง จากตารางทั้งสองจะพบว่า ค่าสถิติต่าง ๆ มีค่าอยู่ในระดับที่ใช้ได้

ตาราง ๔.๒ แบบจำลองคำนวณโดยใช้ข้อมูล Q_1 Q_2 (2SLS)

$$1) \log P_t = 0.218 - 0.442 \log Y_t + 0.259 P_t^e - 0.664 \log (M/P)_{t-1} + \log M_t$$

(16.8) (3.98) (38.08)

$$+ 0.027 D_1 - 0.025 D_2 + 0.024 D_3$$

$$SEE = 0.004; R^2 = 0.999; Dw = 2.14$$

$$2) \log G_t = -1.312 + 1.188 \log Y_t + 0.014 \log (G/P)_{t-1} + \log P_t$$

(273.89) (6.03)

$$- 0.001 D_1 - 0.0193 D_2 - 0.008 D_3$$

$$SEE = 0.002; R^2 = 0.999; Dw = 1.614$$

$$3) \log R_t = -1.165 + 1.174 (\log Y_t + \log P_t) + 0.122 \log R_{t-1} + 0.018 D_1$$

(110.21) (11.9)

$$+ 0.003 D_2 + 0.013 D_3$$

$$SEE = 0.002; R^2 = 0.999; Dw = 2.1$$

$$4) \log M_t = -0.656 + 0.619 \log G_t - 0.389 \log R_t + 1.055 \log E_t +$$

(129.79) (55.15) (172.38)

$$0.010 D_1 - 0.0001 D_2 + 0.009 D_3$$

$$SEE = 0.001; R^2 = 0.999; Dw = 2.233$$

$$5) P_t^e = 0.9 \Delta \log P_t + 0.1 P_{t-1}^e$$

ตาราง ๕.๓ แบบจำลองที่คำนวณโดยใช้ข้อมูล Q_3, Q_4 (ISLS)

$$1) \log P_t = 0.404 - 0.624 \log Y_t + 0.516 P_t^e - 0.545 \log (M/P)_{t-1} - 0.033 D_1 \\ - 0.039 D_2 + 0.034 D_3 + \log M_t \\ (2.81) \quad (1.92) \quad (3.74)$$

$$SEE = 0.044; R^2 = 0.986; DW = 2.24$$

$$2) \log G_t = -1.179 + 1.132 \log Y_t + 0.043 \log (G/P)_{t-1} + 0.009 D_1 + 0.03 D_2 + 0.002 D_3 \\ + \log P_t \\ (18.59) \quad (1.92)$$

$$SEE = 0.019; R^2 = 0.992; DW = 2.19$$

$$3) \log R_t = 1.084 + 1.198 (\log Y_t + \log P_t) + 0.203 \log R_{t-1} + 0.024 D_1 + 0.051 D_2 \\ + 0.031 D_3 \\ (306.2) \quad (53.2)$$

$$SEE = 0.001; R^2 = 0.999; DW = 2.09$$

$$4) \log M_t = -1.008 + 0.683 \log G_t - 0.402 \log R_t + 1.092 \log \pi_t + 0.027 D_1 + 0.009 D_2 \\ + 0.01 D_3 \\ (3.97) \quad (2.29) \quad (9.15)$$

$$SEE = 0.04; R^2 = 0.992; DW = 1.27$$

$$5) P_t^e = 0.9 \log P_t + 0.1 P_{t-1}^e$$

จากตาราง ๕.๒ ความยืดหยุ่นของระดับราคาต่อรายได้ประชาชาติในสมการ (๑) มีค่าเท่ากับ ๐.๔๔๑ ส่วน ส.ป.ส. หรือความยืดหยุ่นของระดับราคาที่เกิดจากค่านิยมค่า ๐.๒๕๔

ในดุลยภาพ หากรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นจะทำให้ระดับราคาลดลงมากกว่าการทำให้ระดับราคาสูงขึ้นของการคาดคะเนทางด้านภาครัฐบาลคือ สมการรายจ่ายและรายรับจะพบว่าในไตรมาสที่ ๑ และ ๒ รายจ่ายขึ้นอยู่กับรายได้ประชาชาติมากกว่ารายรับ กล่าวคือ รายได้ประชาชาติเปลี่ยนแปลงไป ๑ ส่วน จะทำให้รายจ่ายเปลี่ยนแปลงไปเท่ากับ ๑.๑๔๔ แต่รายรับเปลี่ยนแปลงเพียง ๑.๑๗๔ เท่านั้น

ทางด้านสมการปริมาณเงิน ความยืดหยุ่นหรือ ส.ป.ส. ของปริมาณเงินต่อรายจ่ายมีค่ามากกว่า ส.ป.ส. ของปริมาณเงินต่อรายรับ กล่าวคือ ส.ป.ส. ของรายจ่ายมีค่าเท่ากับ ๐.๖๑๔ ส่วน ส.ป.ส. ของรายรับมีค่าเพียง ๐.๓๔๔ ดังนั้น หากรายจ่ายและรายรับเพิ่มขึ้น ๑ ส่วน จะทำให้ ปริมาณเพิ่มขึ้นสุทธิเท่ากับ ๐.๒๓ ทำให้ค่า $\log M_t$ ในสมการ (๑) สูงขึ้นเท่ากับ ๐.๒๓ ระดับราคาจะสูงขึ้นเป็นสัดส่วนเดียวกัน ส่งผลกระทบต่อรายจ่าย ในสมการ (๒) ให้เพิ่มขึ้น ขณะที่รายรับสูงขึ้นเช่นเดียวกัน แต่รายจ่ายจะปรับตัวสูงกว่ารายรับ ทำให้ประมาณเงินเพิ่มขึ้นอีก ขบวนการนี้จะดำเนินไปเรื่อย ๆ

ส่วนตาราง ๕.๓ ความยืดหยุ่นของระดับราคาต่อรายได้ประชาชาติมีค่าเท่ากับ ๐.๖๒๘ มากกว่าความยืดหยุ่นของระดับราคาต่อการคาดคะเนเงินเพื่อ ซึ่งมีค่าถึง ๐.๕๖๖ และใน ช่วงไตรมาส ที่ ๓ และ ๔ อิทธิพลของการคาดคะเนภาวะเงินเพื่อมีผลต่อระดับราคามาก อาจจะเป็น เพราะในระยะสั้นช่วงไตรมาสทั้งสองนี้ รายจ่ายปรับตัวมากกว่ารายรับ ทำให้ประมาณเงินเพิ่ม มาก ก่อให้เกิดแรงกดดันต่อภาวะเงินเพื่อ การคาดคะเนจึงมีมาก

ทางด้านภาครัฐบาลและ สมการปริมาณเงินนั้น รายจ่ายจะปรับตัวต่อรายได้ประชาชาติ มีค่าเพียง ๑.๑๓๒ แต่ความยืดหยุ่นของรายรับมีค่าเท่ากับ ๑.๑๖๘ ด้านปริมาณเงิน ส.ป.ส. ของ รายจ่ายจะมากกว่ารายรับ กล่าวคือ ส.ป.ส. ของรายจ่ายมีค่าเท่ากับ ๐.๖๘๒ แต่ ส.ป.ส. ของรายรับมีค่า ๐.๔๐๒ ลักษณะเช่นนี้จะทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดแรงกดดันต่อระดับ ราคาจะทำให้เกิดการขาดดุลของรัฐบาลมากขึ้น ดังนั้น ในดุลยภาพถึงแม้รัฐบาลใช้งบประมาณ สมดุลก็ตาม แต่การปรับตัวของรายจ่ายจะมีมากกว่ารายรับ ทำให้ปริมาณเงินสูงขึ้นส่งผลกดดันต่อ ภาวะเงินเพื่ออีก

ต่อไปจะพิจารณาเปรียบเทียบแบบจำลองที่คำนวณโดยใช้ข้อมูล ๒ ชุด จากสมการระดับราคา ในช่วงไตรมาสที่ ๓ และ ๔ อิทธิพลของการคาดคะเนที่ส่งผลต่อระดับราคามากกว่าช่วงไตรมาสที่ ๑ และ ๒ กล่าวคือ อิทธิพลของการคาดคะเนในไตรมาส ๓ และ ๔ มีค่าเท่ากับ ๐.๕๑๖ แต่ไตรมาสที่ ๑ และ ๒ มีค่าเพียง ๐.๒๕๙ อาจจะเป็นผลจากการปรับตัวของรายจ่ายในระยะสั้นมากกว่าการปรับตัวของรายรับดังได้กล่าวมาแล้ว ส่วนอิทธิพลของรายได้ประชาชาติต่อระดับราคาในช่วงไตรมาสที่ ๓ และ ๔ จะมากกว่าไตรมาสที่ ๑ และ ๒ ทางด้านประมาณเงิน ในช่วงไตรมาสที่ ๓ และ ๔ อิทธิพลของรายจ่ายต่อประมาณเงินมีค่าเท่ากับ ๐.๖๔๓ มากกว่าไตรมาสที่ ๑ และ ๓ ซึ่งมีค่าเท่ากับ ๐.๖๑๙ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะในช่วงนี้รายจ่ายสูงมากกว่าปกติ เนื่องจากมีรายจ่ายบางรายการเพิ่มมีการเบิกจ่าย เช่น รายจ่ายค่าก่อสร้าง เป็นต้น ส่วนรายรับในช่วงไตรมาสที่ ๓ และ ๔ มีค่าของ ส.ป.ส. สูงกว่าไตรมาสที่ ๑ และ ๒

แบบจำลองที่ได้ปรับปรุงโดยใช้ตัวแปรหุ่น เพื่อลดความผันผวนตามฤดูกาลของข้อมูล ผลการคำนวณจะพบว่า ส.ป.ส. ของรายจ่ายและรายรับแตกต่างกันไม่มากนัก เช่น ในไตรมาสที่ ๓ และ ๔ แตกต่างกันเพียง ๐.๒๕๑ เท่านั้น หากไม่ใช้ตัวแปรหุ่น จะแตกต่างกันมาก ดังตาราง ๕.๑ จะแตกต่างกัน ๐.๓๐๖ รวมทั้ง ส.ป.ส. ของตัวแปรอื่น ๆ ในแบบจำลองได้ค่าที่เข้าหลักทฤษฎี อย่างไรก็ตาม แบบจำลองที่คำนวณโดยแบ่งข้อมูลออกเป็น ๒ ชุด แต่ละแบบจำลองแสดงให้เห็นว่ารายจ่ายปรับตัวมากกว่ารายรับ ทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น ส่งผลกดดันต่อระดับราคาให้เพิ่มขึ้นระดับราคาจะกระทบต่อรายจ่ายและรายรับ แต่รายจ่ายปรับตัวมากกว่ารายรับ ทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้นลักษณะเช่นนี้จะดำเนินไปเรื่อย ๆ

ผลการทำ Simulation

วิธีการทำ Simulation คือการคูณ ส.ป.ส. ของเมทริกซ์โดยเวกเตอร์ของค่าที่คำนวณได้ของตัวแปรอธิบายทั้งหมด ผลที่ได้เป็นค่าที่คำนวณแล้วของตัวแปรถูกอธิบายทั้งหมด ผลของการทำ Simulation แสดงในรูป ๕.๑ และ ๕.๒ รูป ๕.๑ เป็นการทำ Simulation ในช่วงไตรมาสที่ ๑ และ ๒ และในช่วงไตรมาสที่ ๓ และ ๔ ปี ๒๕๑๔-๒๕๒๑ วัตถุประสงค์ของการทำ Simulation เพื่อทดสอบว่า แบบจำลองสามารถจะอธิบายพฤติกรรมในอดีต (Historical behavior) ของตัวแปรถูกอธิบายได้เพียงใด สมการ

ที่จะทดสอบ เป็นสมการกำหนดระดับราคา ผลของการ Simulation แสดงโดยเส้นไขปลาล ส่วนระดับราคาจริงแสดงโดยเส้นต่อเนื่อง

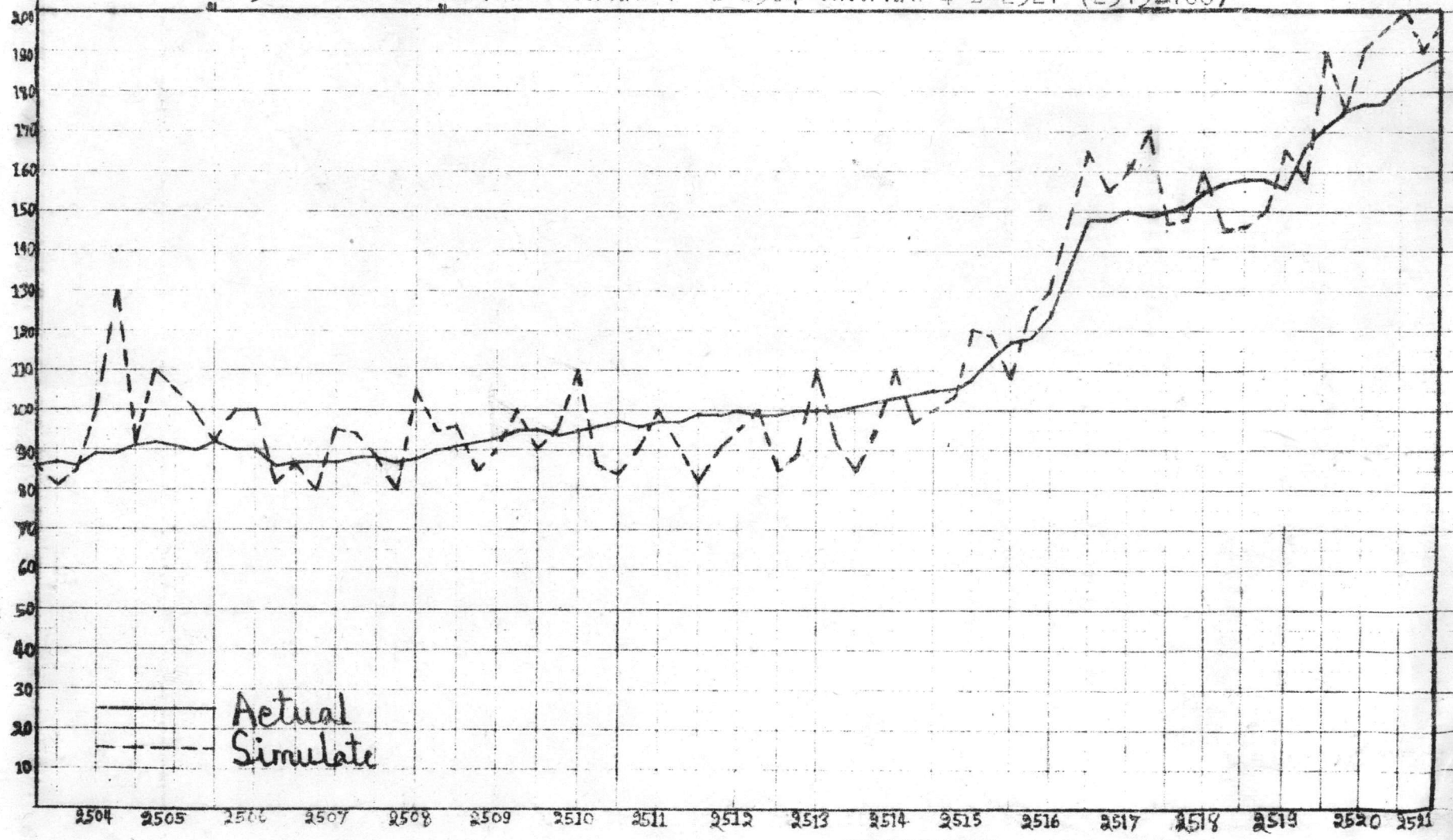
จากรูป ๕.๑ พบว่า เส้นแนวทางการทำ Simulation ของราคาสามารถจะอธิบาย การเคลื่อนไหวของดัชนีราคาที่เกิดขึ้นจริงได้พอสมควร แต่ก็ยังมีความคลาดเคลื่อนบางส่วนอยู่ เช่นผลการทำ Simulation ในช่วงปี ๒๕๐๕ ระดับราคาในแบบจำลอง แตกต่างจากระดับราคาจริงมาก ระดับราคาในแบบจำลองในไตรมาสแรกจะสูงขึ้นมาก และในไตรมาสที่สองจะเริ่มลดลง ที่เป็นเช่นนี้ เพราะเป็นไปตามฤดูกาล กล่าวคือในช่วงไตรมาสแรก ความต้องการสินเชื่อของเอกชน เพื่อซื้อขายพืชผลสำคัญ ๆ เช่น ข้าว พืชไร่ต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ปริมาณเงินขยายตัวมาก ต่อมาในช่วงไตรมาสสอง การซื้อขายลดลง ความต้องการสินเชื่อของเอกชนจึงลดลงมีผลให้ปริมาณเงินลดลง และระดับราคาจริงต่ำกว่าระดับราคาในแบบจำลอง ทั้งนี้เพราะในช่วงนี้ผลผลิตทางเกษตรได้เริ่มออกสู่ตลาดจึงดึงให้ระดับราคาต่ำลง

ส่วนในไตรมาสที่สามจะพบว่า ระดับราคาในแบบจำลองเริ่มสูงขึ้น และลดลงในไตรมาสสุดท้าย ทั้งนี้เป็นเพราะการปฏิบัติการทางภาครัฐบาลในระยะใกล้สิ้นปี รายจ่ายของรัฐบาลจะสูงกว่ารายรับ จึงทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น ในช่วงปลายเดือนธันวาคม ความแตกต่างระหว่างรายรับและรายจ่ายน้อยลง ปริมาณเงินจึงเริ่มลดลง

ช่วงที่ตลอดเคลื่อนอีกช่วงหนึ่งคือ ช่วงไตรมาสที่สี่ของปี ๒๕๐๘ และปี ๒๕๑๐ ระดับราคาในแบบจำลองจะสูงกว่าระดับราคาจริงมาก ทั้งนี้เพราะว่า ปริมาณเงินมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงในทางเพิ่มขึ้น เนื่องจากสองช่วงนี้ เป็นระยะที่มีการส่งออกมาก ระบบธนาคารจึงได้รับเงินตราต่างประเทศเข้าเป็นจำนวนมาก ระบบธนาคารจึงต้องจ่ายเงินบาทออกหมุนเวียนมากขึ้น ปริมาณเงินจึงเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ระดับราคาในแบบจำลองให้สูงขึ้น

ส่วนในช่วงปี ๒๕๑๑-๒๕๑๔ จะพบว่าระดับราคาในแบบจำลองมีลักษณะเหมือนกัน กล่าวคือแตกต่างจากระดับราคาจริงมาก โดยในไตรมาสแรกและไตรมาสสอง ระดับราคาในแบบจำลองจะลดต่ำลง และเริ่มสูงขึ้นในช่วงสองไตรมาสหลัง ทั้งนี้เป็นไปตามวัฏจักร กล่าวคือ ในช่วงสองไตรมาสแรก ปริมาณเงินมีแนวโน้มลดลงเพราะสินทรัพย์ต่างประเทศลดลง อีกทั้งสินเชื่อภาคเอกชนขยายตัวลดลง เพราะมีการกู้ยืมน้อยลง ส่วนในช่วงสองไตรมาสหลัง ปริมาณเงินมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

รูป 5.1 ดัชนีราคาผู้บริโภค ไตรมาสที่ 1 ปี 2504-ไตรมาสที่ 4 ปี 2521 (2513=100)

ทั้งนี้เพราะ เป็นช่วงที่รายจ่ายของรัฐบาลเพิ่มขึ้นมากกว่ารายรับ จึงทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น ส่งผล
 ติงให้ระดับราคาในแบบจำลองสูงขึ้น

อีกช่วงที่ระดับราคาในแบบจำลองแตกต่างจากระดับราคาจริงมาก ก็คือตั้งแต่ปี
 ๒๕๑๗-๒๕๑๘ และช่วงปี ๒๕๒๐-๒๕๒๑ จะพบว่าในช่วงปี ๒๕๑๗ และในช่วงสองไตรมาสแรกของ
 ปี ๒๕๑๘ ระดับราคาในแบบจำลองจะสูงกว่าระดับราคาจริงมาก โดยสองไตรมาสแรกของปี ๒๕๑๗
 ระดับราคาในแบบจำลองมีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะ ปริมาณเงินได้เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากได้มี
 การขยายตัวในสินเชื่อภาคเอกชน การที่สินเชื่อเอกชนขยายตัวมาก เพราะอัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศ
 สูงมาก ทำให้ธุรกิจหันมากู้ยืมในประเทศเพิ่มขึ้น ส่วนในช่วงไตรมาสที่สาม- ๖ ระดับ
 ราคาในแบบจำลองได้ลดลง แล้วก็เพิ่มขึ้นในไตรมาสสุดท้าย ทั้งนี้เป็นเพราะสินเชื่อสุทธิภาค
 รัฐบาลได้ขยายตัวลดลง อันเนื่องมาจากรายรับต่างๆ จากภาษีได้เพิ่มขึ้นในจำนวนค่อนข้างสูง
 แต่การเบิกจ่ายของรายจ่ายรัฐบาลล่าช้า จึงทำให้ปริมาณเงินมีแนวโน้มลดลง ระดับราคาในแบบ
 จำลองจึงมีแนวโน้มลดลง และในช่วงไตรมาสที่สี่ ปริมาณเงินเริ่มสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะรายจ่ายของ รัฐ
 บาลได้เริ่มมีการเบิกจ่ายออกไป ส่วนช่วงไตรมาสแรกของปี ๒๕๑๘ ระดับราคาในแบบจำลอง เริ่ม
 สูงขึ้นมาก เพราะเป็นผลจากการประกาศขึ้นราคาน้ำมันในประเทศ จึงทำให้ระดับราคาเพิ่มสูงขึ้นมาก

ในช่วงปี ๒๕๒๐-๒๕๒๑ จะพบว่าระดับราคาในแบบจำลองแตกต่างจากระดับราคาจริง
 มาก โดยระดับราคาในแบบจำลองสูงกว่า ทั้งนี้เพราะช่วงนี้ปริมาณเงินได้เพิ่มขึ้นมาก เนื่องจาก
 การขยายตัวของสินเชื่อภาครัฐบาล การที่สินเชื่อภาครัฐบาลขยายตัวมาก ก็เนื่องจากระดับราคาสินค้า
 ได้สูงขึ้นมาก ทำให้รายจ่ายด้านต่างๆ ของรัฐบาลเพิ่มขึ้น รวมทั้งสินเชื่อภาคเอกชนยังขยายตัวเพิ่ม
 ขึ้น เช่นสินเชื่อกิจการนำสินค้าเข้าและส่งออก ธุรกิจรถยนต์และอะไหล่รถยนต์ เป็นต้น

สรุป ผลจากการทดสอบแบบจำลอง โดยการทำ Simulation ของผลการคำนวณ
 แบบจำลองทางการเงิน แบบจำลองสามารถจะอธิบายการเคลื่อนไหวของดัชนีราคาที่เกิดขึ้นจริง
 ได้พอสมควร อย่างไรก็ตามยังมีส่วนที่คลาดเคลื่อนอยู่บางช่วง ทั้งนี้เป็นเพราะยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่
 เป็นตัวกำหนดระดับราคา เช่นการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมัน ภาวะฝนแล้ง เป็นต้น

สรุป วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของ ปริมาณเงิน และระดับราคาในไทย ดังนั้น จึงตั้งสมมุติฐาน (Hypothesis) ว่าขณะที่รายจ่ายรัฐบาลเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากภาวะเงินเฟ้อ แต่รายรับรัฐบาลเพิ่มช้ากว่า เพราะรายรับส่วนใหญ่มาจากภาษีทางอ้อมที่มีความยืดหยุ่นต่อรายได้ต่ำ การขาดดุลของรัฐบาลโดยการกู้เงินจากธนาคารกลาง จะเพิ่มปริมาณเงินเข้าไปในระบบเศรษฐกิจ ส่งผลกดดันต่อภาวะเงินเฟ้อให้สูงขึ้นไปอีก ดังนั้น การเพิ่มของปริมาณเงินจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดเงินเฟ้อ ภาวะเงินเฟ้อจะส่งผลให้มีการขาดดุลงบประมาณมากขึ้นอีกหรือกว่าโดยสรุปคือ การขาดดุลของรัฐบาลเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้น จากการศึกษาพบว่า ในช่วงปี ๒๕๑๔-๒๕๒๑ รัฐบาลเป็นปัจจัยที่สำคัญทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะรายจ่ายต้องปรับให้ทันกับภาวะเงินเฟ้อ รวมทั้งโครงสร้างของรายจ่ายไม่ได้มีการปรับปรุง และรายจ่ายส่วนใหญ่ไม่ได้เน้นในทางก่อให้เกิดผลผลิตเท่าที่ควร ขณะเดียวกันด้านรายรับเนื่องจากระบบภาษียังล้าหลังไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับภาวะเงินเฟ้อจึงมีอัตราการเพิ่มต่ำ ลักษณะเช่นนี้ส่งผลให้รัฐบาลต้องขาดทุนทุกปี รัฐบาลหาส่วนชดเชยโดยการกู้จาก ธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคารพาณิชย์ในประเทศ ทำให้ปริมาณเงินขยายตัวในอัตราที่สูงส่งผลกระทบต่อระดับราคา ทำให้ภาวะเงินเฟ้อมีอยู่แล้วหนักยิ่งขึ้นไปอีก จากการศึกษาวิจัย (Empirical Reserve) โดยการใช้แบบจำลองแบบพลวัต พบว่า การปรับตัวของรายจ่ายมากกว่ารายรับทำให้เกิดการขาดดุล ปริมาณเงินเพิ่มสูงขึ้น ก่อให้เกิดแรงกดดันต่อระดับราคา ระดับราคาที่สูงขึ้นจะส่งผลกระทบต่อรายจ่ายมากกว่ารายรับ ทำให้งบประมาณต้องขาดดุลมากขึ้นอีก ขบวนการนี้จะดำเนินไปเรื่อย ๆ จึงอาจจะกล่าวได้ว่าการขาดดุลของรัฐบาลจะส่งผลกระทบต่อภาวะเงินเฟ้อ ตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้

อย่างไรก็ตาม จากการทดสอบโดยการทำ Simulation จะได้ข้อสังเกตว่า ระดับราคาจริง ไม่ได้ถูกกำหนดโดยปริมาณเงินอย่างเดียว แต่จะถูกกำหนดโดยปัจจัยอื่น ๆ เช่นการขึ้นราคาน้ำมัน ภาวะฝนแล้ง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปมี คือ

๑. ควรมีการวิเคราะห์โครงสร้างระบบภาษีอากรและรายรับจากด้านอื่น ๆ ของรัฐบาลว่าทำไมรายรับจึงปรับตัวได้ช้า

๒. ปัญหาที่น่าสนใจมากที่สุดคือ แบบจำลองที่สร้างขึ้นมีเสถียรภาพหรือไม่ หรือการขาดดุลของรัฐบาลจะก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อที่มีเสถียรภาพหรือไม่

ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษา คือ

๑. จะพบว่า ถึงรัฐบาลพยายามรักษาและลดภาวะเงินเฟ้อทางด้านต่าง ๆ แต่รัฐบาลนั่นเองที่เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดเงินเฟ้อ หรือการดำเนินงานของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศจะก่อให้เกิดเงินเฟ้อควบคู่กันไป

๒. ทางด้านการเงิน ในระยะหลัง ปัจจัยที่ทำให้ปริมาณเงินเปลี่ยนแปลงไป มาจาก รัฐบาลเป็นสาเหตุสำคัญ ดังนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมปริมาณเงินโดยตรง ควรระมัดระวังมิให้สินเชื่อบริษัทขยายตัวมากเกินไป

การศึกษานี้ทำให้ได้แนวความคิดที่เป็นข้อเสนอแนะในการลดภาวะเงินเฟ้อ ดังนี้

๑. ทางด้านรายได้ ในระยะยาวควรมีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีอากร เพราะการที่จะหวังเก็บภาษีอากรตามโครงสร้างเดิมนั้น รายได้จะเพิ่มไม่มากนัก แนวความคิดนี้ได้แก่การเก็บภาษีอากรชนิดใหม่ ๆ เช่นภาษีมรดก ภาษีที่ดิน รวมทั้งภาษีอากรทางตรงให้มากขึ้นด้วย

๒. ทางด้านรายจ่าย หากรัฐบาลประสงค์ที่จะใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาตามนโยบายของรัฐบาลอย่างจริงจัง ควรมีการตัดทอนงบประมาณรายจ่ายทางด้านอื่น ๆ ที่ไม่จำเป็นลง ส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลควรมีผลต่อการพัฒนาอย่างแท้จริง และให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา

๓. ทางด้านการบริหารและควบคุมรายจ่ายให้มีประสิทธิภาพ นโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบันได้เน้นให้มีการสร้างงานในชนบทซึ่งเป็นนโยบายที่ดี เพราะก่อให้เกิดรายได้ แต่ควรมีระบบการควบคุม การเบิกจ่ายให้มีประสิทธิภาพไม่ให้เกิดการรั่วไหลเกิดขึ้น